

YABANCI DİL OLARAK TÜRKÇE DERS KİTAPLARINDA OKUNABİLİRLİK*

Hasan Fehmi EROL**

Özet

Metinleri çok farklı açılardan değerlendirme imkânı vardır. Bir metni gerek dil gerekse anlam yönüyle inceleyerek bir tespitte bulunabiliriz. Metinlerin incelenmesinde, metnin amacı ve hitap ettiği kitle ön plandadır. Özellikle yabancı dil öğretiminde kullanılan metinlerin, okuyucunun seviyesine uygunluğu önemlidir. Okunabilirlik çalışmaları, metinlerin zorluk derecelerini tespit etmede kullanılan yöntemlerden biridir. Son yıllardan farklı dillerde bu alanda pek çok çalışmalar yapılmaktadır. Bu çalışmada Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılacak metinlerde, okunabilirlik formülünün örnek bir uygulaması yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Okunabilirlik, Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi, ders kitapları, metinler.

READABILITY IN TURKISH AS A FOREIGN LANGUAGE TEXTBOOKS

Abstract

There are a lot of alternatives for an article to be evaluated. A text can be indentified by examining the aspects of its language or meaning. In examining the text, the purpose and the target audience/reader of the text remain its priority. Particularly, it is very important that the texts used in foreign language teaching should prove to be appropriate to the level of the reader. The concept of readability is one of the formulas which determines the difficulty or proficiency level of the text. In recent years, a great number of studies in this area have been made in different languages. This study aims to reveal a sample application of the formula of readability in the texts which will be utilized in teaching Turkish as a foreign Language by examining the readability formula in terms of Turkish.

Key Words: Readability, Teaching Turkish As a Foreign Language, course boks, texts.

* Bu makalede, “Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Temel Seviyede Kelime Edinimi” isimli doktora tezinden yararlanılmıştır.

** Dr., İstanbul Üniversitesi Dil Merkezi, hferol@istanbul.edu.tr

Giriş

Hem ana dili eğitiminde ve hem de yabancı dil öğretiminde, anlama alanındaki en temel dil becerisi olan okuma için aynı temel izlence sürdürülür. Okuma bu yönüyle her açıdan geliştirilmesi gereken ve üzerinde durulan önemli bir alandır.¹ Yazınsal bir metni anlama ve yorumlama süreçlerini içine alan bu becerinin gelişimi, dil öğretiminin önceliklerindedir. Okuma becerisinin en temel uygulama alanı ve en temel kaynağı metinlerdir. Ana dili eğitiminde olduğu gibi yabancı dili eğitiminde de kullanılan metinlerin okuyucunun düzeyine uygun olması en önemli husustur. Bu uygunluğu tespit etmede kullanılan yöntemlerden biri de okunabilirlik formülleridir. Metindeki kelimelerin sıklığı ve farklılığı, dil bilgisel örüntüsünün yapısı ve metnin konusu önemli değişkenler arasındadır. Bunların yanında kelime dağarcığı, kelime uzunluğu ve cümle uzunluğu da metnin zorluk derecesini saptamada kullanılan unsurlardandır.²

Okunabilirlik, metinlerin okuyanlar tarafından ne kadar kolay ya da zor/güç anlaşılır olduğunu inceleyen bir alandır. Dile ait bir kavram olan okunabilirlik çalışmaları, bir metnin belirlenen seviyedeki okuyucular tarafından anlaşılma derecesini saptamak için kullanılmaktadır. Metin okunduktan sonra anlamlandırma sürecine etki edenler arasında en önemli unsur metnin dilsel özellikleridir. Metnin işlenerek anlamlandırılmasına olumlu veya olumsuz yönde etki eden dilsel özellikler, okunabilirlik formülleri ile tespit edilebilmektedir. Okunabilirlik çalışmalarına baktığımızda, metinlerin yapısal özellikleri üzerinden okuma zorluklarına ve kolaylıklarına göre derecelendirme yapıldığı görülmektedir.³ Çoğunlukla metnin yapısal özelliklerinden yola çıkılarak elde edilen sonuçlarda farklı formüllerin kullanıldığı ve buna bağlı olarak farklı derecelendirme ölçütlerinin olduğunu görmekteyiz.

Okunabilirlik, tam olarak bir adı konulmasa da dilbilimde bir kavram olarak ortaya çıkışının Aristo ve Platon'a kadar uzandığı söylenebilir. Bunun yanında, bu alandaki ilk akademik çalışmalar 1920'li yıllara dayanmaktadır.⁴ Son zamanlarda dilcilerin ve bilim adamlarının kullandığı okunabilirlik formülleri, geçmişte kurumlar arası yazışmalarda, askerî teşkilatlarda, sağlık şirketlerinde kullanılmıştır.⁵ Çeşitli dillerde ve özellikle İngilizce metinlerin okunabilirlik düzeylerinin tanımlanması ve sınıflandırılmasına yönelik geliştirilen formüllerde,

¹ Doğan Günay, *Metin Bilgisi*, Multilingual Yayınları, İstanbul, 2007, s.32.

² Burak Tüfekçioğlu, "Yabancı Dil Olarak Türkçe Okuma Becerisinin Yöntem ve Materyal Açısından Geliştirilmesine Yönelik Bir Çalışma", *E-dil Dergisi*, S:1, 2013, s.10.

³ Gökhan Çetinkaya, "Türkçe Metinlerin Okunabilirlik Düzeylerinin Tanımlanması ve Sınıflandırılması", A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara, 2010, s.2.

⁴ T.Güler, T.Temur ve E. Solmaz, "Bilgisayar Destekli Okunabilirliği Analizi", *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, Güz, 7(4), 2009, s.752.

⁵ Turan Temur, "Okunabilirlik Kavramı", *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi*, Ankara, 2003, s.170.

kullanım kolaylığı, yapılan çalışmaların geçerliliği ve güvenilirliğinin yüksek olduğu saptanmıştır.⁶ Türkçede okunabilirlik çalışmaları, diğer dillere göre oldukça yenidir. Türkçede bilinen ilk ciddi okunabilirlik çalışması 1997 yılında Ender Ateşman tarafından yapılmıştır. Çalışmasının başında okunabilirlik çalışmalarının diğer dillerde oldukça eski olduğuna değinen Ateşman, Türkçe metinlerin okunabilirliği üzerine bugüne dek herhangi bir çalışma yapılmadığını belirtmiştir.⁷ Bükümlü dillerden farklı özellikler gösteren Türkçe için yeni bir okunabilirlik sayısı geliştirmeye çalışmıştır. Türkçede okunabilirlik üzerine yapılan çalışmalara baktığımızda genel olarak mevcut okunabilirlik formüllerinin kullanıldığı görülmektedir. Ateşman'ın okunabilirlik çalışması bu yönüyle diğerlerinden ayrılmaktadır. Ateşman, Flesch'in okunabilirlik formülünü geliştirerek Türkçeye uyarlamıştır. Flesch'in "Reading Ease"⁸ diye adlandırdığı formül şöyledir:

Reading Ease: $206,835 - (0,846)A - (1,015)B$

A: Hece olarak ortalama kelime uzunluğu

B: Kelime olarak ortalama cümle uzunluğu

Bu formül Ateşman'a göre yalnızca İngilizce metinler için geçerli olabilir. Türkçenin birleştirici özelliği, formülün uygulanabilirliğini ortadan kaldırmaktadır. Bundan dolayı Ateşman, Türkçe için yeni bir okunabilirlik formülü geliştirmiştir. Türkçenin dil özellikleri göz önünde bulundurularak hazırlanan bu formül Türkçe için geliştirilen ilk formüldür.

Okunabilirliğin Kullanımı

Ana dili eğitiminde; kullanılan dilin, nitelik ve nicelik bakımından (kelime seçimi, cümle yapıları, cümle ve metin uzunluğu) öğrencinin düzeyine uygun olması gerekmektedir.⁹ Öğretmenler, öğrencilerin okuduğunu anlamadaki yaşadığı zorluğun metinden değil, öğrencilerin kendisinden kaynaklandığı düşünmektedir. Bu eksik yaklaşım daha gerçekçi bir görüş olan okunabilirlik kavramının açıklanmasıyla son bulmuştur.¹⁰ Metinlerin öğrencinin düzeyine uygunluğu, ana dili eğitiminde olduğu kadar yabancı dil öğretiminde de oldukça önemlidir. Dil öğretimi esnasında kullanılan metinler, öğrencinin motivasyonunu doğrudan etkilemektedir. Öğrencinin seviyesinin çok üstünde bir metin, yabancı dil öğretimini yavaşlatarak verimi düşürmektedir.

⁶ Çetinkaya, a.g.e., s.2.

⁷ Ender Ateşman, "Türkçede Okunabilirliğin Ölçülmesi", *Ankara Üniversitesi Dil Dergisi*, S:58, s.71

⁸ Rudolf Flesh, "A New Readability Yardstick", *Journal of Applied Psychology*, c. 32, 1948, s. 221-233.

⁹ MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, *Türkçe Ders Kitaplarını İnceleme ve Değerlendirme Ölçütleri*, 2006, s.4.

¹⁰ H.Karatay, K.K. Bolat, ve H. Güngör, "Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik ve Anlaşılabilirliği", *The Journal of Academic Social Science Studies*, Volume 6, Issue 6, 2003, s.607.

Okunabilirlik ölçümlerinin daha çok yabancı dil öğretiminde uygulandığı görülmektedir. Dil öğretiminin temel kaynaklarından olan metinlerin, öğrencinin seviyesine uygunluğu üzerinde durulması gerekmektedir. Öğrencinin seviyesinin çok üstündeki metinlerin, dil öğretimine katkısı yok denecek kadar azdır. Bu durum bütün diller için geçerlidir. Dünyadaki okunabilirlik çalışmalarına baktığımızda da bu ihtiyacın ilk sıralarda olduğu görülmektedir. Örneğin Çin'deki üniversitelerde İngilizce öğretimi bağlamında okuma materyalleri ve ders kitaplarının okunabilirliği tespit edilerek, ders kitabı yazarlarına yönelik tavsiyeler yapılmıştır.¹¹ Yine benzer şekilde, Amerika'daki lisans seviyesindeki öğrenciler için hazırlanan tarım ders kitaplarının okunabilirlik düzeylerini inceleyen bir çalışmada öğretmenlere tavsiyelerde bulunulmuş ve ders kitabının öğrencilerin seviyelerine uygunluğu üzerinde durulmuştur.¹²

Metinlerin okunabilirlik ölçümlerinden elde edilen veriler değişik amaçlarla kullanılmaktadır. Örneğin, öğrencilerin kompozisyonlarının değerlendirilmesinde, edebî eserlerin çözümlenmesinde kullanıldığı gibi, son yıllarda çalışmamızın temelini oluşturan yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılabilir. Ateşman, okunabilirlik formüllerinin Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen kişilerin dil düzeylerinin belirlenmesinde ve en önemlisi yabancı öğrenciler için metin oluşturma sürecinde kullanılabileceğini belirtmiştir.¹³ Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde hazırlanan materyallerde sıklık ve yaygınlık gibi ölçütlerin yanında okunabilirlik formülleri de metin oluşturma sürecine dâhil edilerek, daha nitelikli metinler ortaya çıkacaktır. Okunabilirlik ölçüsünün kullanım alanları arasında en gerekli olanların başında yabancılara Türkçe öğretimindeki metinler gelmektedir. Yabancılara Türkçe öğretimi için hazırlanan ders kitaplarına baktığımızda, bu konuda bir ölçme yapılmadığı görülmektedir.

Okunabilirliğin Hesaplanması

Okunabilirliğin ölçümünde farklı değişkenlerin kullanıldığı görülmektedir. En çok kullanılan değişkenler, kelime olarak ortalama cümle uzunluğu ve hece olarak ortalama kelime uzunluğudur. Ayrıca incelenen dile ait en sık kullanılan 500, 1000 ya da 2000 kelimenin incelenen metin içindeki oranları da kullanılan değişkenler arasındadır. Bunların yanı sıra, birbirinden farklı kelimelerin toplam kelime sayısına oranı, fiil, isim, zamir, edat, bağlaç gibi kelime türlerinin, zor kelimelerin, yabancı kelimelerin tek ya da çok heceli kelimelerin, bir kez kullanılan kelimelerin, belirli bir alana ait terimlerin, belirsiz zamirlerin, somut ya da soyut

¹¹ Zhongshe Lu, *Readability in reading materials selection and coursebook design for college English in China*, University of Nottingham, 2002.

¹² Mary G. Hitchner, vd., "Readability of Required Undergraduate Agriculture Textbooks", 38th Annual Conference University of Wisconsin River Falls, Wisconsin, 1992.

¹³ Ender Ateşman, a.g.e., s.72.

kelimelerin, birleşik ve basit kelimelerin, eklerin sayıları gibi daha birçok değişken kullanılmaktadır.¹⁴ Formülün kullanılabilir olması için ölçülebilir değerlerin kullanılması önemlidir. Bir metnin okunabilirliği belirlenirken, kullanılacak formüldeki değerlerin tespiti mümkün olmalıdır. Ölçümü mümkün olmayan değerler formülde olmamalıdır. Bu yüzden her dil için farklı bir formül geliştirilmelidir.

Dünyadaki okunabilirlik çalışmalarına baktığımızda, okunabilirlik ölçümlerinin amaçladıkları ortak hedefin, yaşadıkları toplumun konuştuğu dile ait en genel okunabilirlik formülünü elde etmek olduğunu söyleyebiliriz. Böyle bir formül, yazılan ders kitaplarından roman ve hikâye kitaplarına, hatta günlük gazetelerde yayınlanan makalelere kadar bütün basılı materyalin, hedefi durumundaki okuyucular için en uygun içeriğe sahip olmasını sağlayacaktır. Ancak çok geniş bir örnekleme ve detaylı istatistiksel analizlerle gerçekleştirilmesi gereken böyle bir çalışmanın yapılması hiç de kolay değildir.¹⁵ Bu tür geniş kapsamlı araştırmaların zorluğundan dolayı araştırmacının sınırları daraltılarak daha nesnel sonuçlara ulaşılması sağlanabilir. Ayrıca okunabilirlik, metinlerle ilgili nicel veriler sunmaktadır. Okunabilirlik formülleriyle elde edilen bu veriler, metnin anlaşılması veya anlaşılmaması ile ilgili kesin sonuçlar vermez. Diğer bir ifadeyle yalnızca bu veriler kullanılarak, metnin kolay ya da zor olduğu, öğrenciye uygunluğu net olarak saptanamaz. Ancak okunabilirlik formülleri sayesinde metin hakkında somut sayısal birtakım fikirler edinmek mümkündür.¹⁶ Bu sayısal verilerin, metnin diğer unsurlarıyla birlikte değerlendirilmesiyle metin ile ilgili daha somut ve net verilere ulaşılabilmektedir. Yapılan ölçümlerin eksiklikleri görülse de, metnin de-recelendirilmesi açısından somut veriler elde edilmektedir.

Okunabilirlik formülleri belirlenirken öncelikle okunabilirliği olan bir metinde olması gerekenler belirlenmiştir. Bu alanda sık kullanılan okunabilirlik formüllerinden olan Gunning Fog Index¹⁷ formülüne göre; cümleler kısa olmalı, karmaşık yapıları cümleler yerine basit yani anlaşılır cümleler tercih edilmeli, bilinen kelimeler kullanılmalı, gereksiz kelimelerden kaçınılmalı, uygun fiiller kullanılmalı, konuşulduğu gibi yazılmalı, kullanılan kelimeler okuyucuya net kavramlar oluşturmalı, okuyan ile bağlantı kurmalı, çeşitlilik uygulanmalı, yazı net olmalıdır. Genel olarak incelendiğinde formüllerin, belirlenen bu maddelerden yola çıkılarak geliştirildiği görülmüştür.

¹⁴ Ender Ateşman, *a.g.e.*, s.73.

¹⁵ T. Güler, *vd.*, *a.g.e.*, s.756.

¹⁶ Turan Temur, *a.g.e.*, s.178.

¹⁷ H. E. Vehid, *vd.*, "Onkolojik Çalışmalarda Hasta Olur Formlarının Değerlendirilmesi: Bu Bilgilerin Anlaşılabilirliği", *Türk Onkoloji Dergisi*, S:21, 2006, s.188.

Türkçe İçin Okunabilirlik Ölçümü

Türkçe için kullanılacak okunabilirlik formülünün belirlenmesinde de diğer diller için hazırlanan formüllerden faydalanılmıştır. Bu alandaki ilk çalışma olarak kabul ettiğimiz Ateşman'ın formülü, diğer diller için yapılan formüllerin Türkçenin yapısına uygun hale getirilmesiyle ortaya çıkmıştır. Bu formül diğerlerinden farklı olarak Türkçeye has bir indekstir. Ateşman, bu formülün geliştirilmesinde şöyle bir yöntem izlemiştir: Çeşitli alanlardan (bilimsel, felsefi, edebî eserler, öğrenci kompozisyonları ve haber metinleri), zorluk düzeyleri farklı metinler seçilerek bunlar en zor okunanından en kolay okunanına doğru sınıflandırılmıştır. Her metindeki ortalama kelime ve cümle uzunluğu kullanılmak suretiyle Flesch tarafından hazırlanan Reading Ease formülündeki kat sayılar Türkçe için hesaplanmaya çalışılmıştır. Buna göre, Türkçedeki en kolay metindeki kelime uzunluğu ortalama 2,2 hece, cümle uzunluğu 4 kelimedir. Yine aynı şekilde Türkçedeki en zor metnin kelime uzunluğu 3 hece, cümle uzunluğu ise 30 kelimedir.¹⁸ Elde edilen bu oranlar, Türkçenin diğer dillerden farklı değerlendirilmesi gerektiğini göstermektedir. Örneğin Türkçeye karşılaştırma açısından ele alacak olursak, İngilizce metinlerde kelime uzunluğu yaklaşık 1,4 hece, ortalama cümle uzunluğu ise 14-15 kelimedir. Almanca metinlerde kelime ve cümleler İngilizceye göre daha uzundur. Almancada ortalama kelime uzunluğunun 1,68 hece, cümle uzunluğunun ise 17-18 kelime olduğu görülmüştür. Dillerin bu farklı durumları, her biri için ayrı formülleri gerekli kılmaktadır. Dillerin ayrıştırıcı ya da birleştirici olma özelliğine göre yapılan sınıflandırmaya göre İngilizce, ayrıştırıcı bir dil olarak her kelimenin tek bir heceye eşit olduğu Çinceye benzerken Türkçenin birleştirici özelliğiyle Eskimo dillerine daha yakın olduğu tespit edilmiştir. Türkçenin ortalama kelime uzunluğu 2,6 hece, cümle uzunluğu 9-10 kelimeden oluşmaktadır.¹⁹ Türkçenin kelime ve cümle uzunluğuna baktığımızda diğer dillerden farkını görmekteyiz. Türkçenin eklemeli bir dil oluşundan dolayı, kelime köklerine gelen ekler sayesinde çok heceli kelimelerin oranı artmaktadır. Dolayısıyla cümledeki kelime sayısı diğer dillere göre daha az olurken, kelimelerin hece sayıları daha fazla olmaktadır.

Bu çalışmada, yabancı dil olarak Türkçe ders kitaplarından dört farklı metin incelenmiştir. Bunu yaparken yukarıda da bahsedildiği gibi Türkçe için en uygun okunabilirlik formülü kabul edilen Ateşman'ın formülü kullanılmıştır. Okunabilirlik çalışmalarında, en basit ve en geçerli sonucu veren değişkenlerin, cümle uzunluğu ve kelime uzunluğu olduğu görülmüştür. Bu iki değişkenden yararlanarak geliştirilen Ateşman'ın formülü şöyledir²⁰:

¹⁸ Ender Ateşman, *a.g.e.*, s.74.

¹⁹ Ender Ateşman, *a.g.e.*, s.73.

²⁰ Ender Ateşman, *a.g.e.*, s.74.

Okunabilirlik Sayısı: $198,825 - (40,175 \times A) - (2,610 \times B)$

A: Hece olarak ortalama kelime uzunluğu (toplam hece / toplam kelime)

B: Kelime olarak ortalama cümle uzunluğu (toplam kelime / toplam cümle)

Yukarıdaki formülle ortaya çıkan birden yüze kadar olan değer, şöyle sınıflandırılmaktadır:

- 90 – 100: Çok kolay
- 70 – 89: Kolay
- 50 – 69: Orta güçlükte
- 30 – 49: Zor
- 1 – 29: Çok zor

Metinlerin İncelenmesi

Çalışmanın bu bölümünde yabancılar için Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlikleri değerlendirilecektir. Bunun için dört farklı ders kitabının A2 seviyesinden birer metin incelenmiştir. Bu metinler, kitapların özellikle son ünitelerinden seçilmiştir. Bunun nedeni, A1 ve A2 seviyesinin bütün konularının ünite sonunda öğretilmiş olması ve kelime sayılarının fazla olmasıdır. Okunabilirlik oranları hesaplanan metinler; İstanbul Yabancılar İçin Ders Kitabından alınan “Yağmurlu bir günde İstanbul’da Neler Yapabilirsiniz?”²¹ adlı metin, Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabından alınan “Gemi Seyahati”²² adlı metin, Adım Adım Türkçe Ders Kitabından alınan “Çiçeklerin Dili”²³ ve “Hayvanat Bahçesine Gidiyoruz”²⁴ metinleri ve Yabancı Dilim Türkçe ders kitabından alınan “Dört Arkadaş”²⁵, “Orhan”²⁶ ve “Michaela”²⁷ adlı metinleridir.

²¹ M. Yalçın Yılmaz-Ferhat Aslan, vd., *İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı A1*, İstanbul, Kültür Sanat Basımevi, 2012.s.89.

²² Ankara Üniversitesi TÖMER, *Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe 1*, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, 2008, s.144.

²³ Tuncay Öztürk, vd., *Adım Adım Türkçe Ders Kitabı*, Dilset Yayınları, İstanbul, 2002.s.155.

²⁴ Öztürk, a.e., s.147.

²⁵ Hakan Yılmaz-Zeki Sözer, *Yabancı Dilim Türkçe*, Dilmer Yayınları, İstanbul, 2007, s.156

²⁶ Hakan Yılmaz-Zeki Sözer, a.g.e., s.186.

²⁷ Hakan Yılmaz-Zeki Sözer, a.g.e., s.185.

Yabancı Dil Olarak Türkçe Ders Kitaplarından Seçilen Dört Metnin Okunabilirlik Durumları				
Metnin Yer Aldığı Ders Kitabı	Toplam Hece Sayısı	Toplam Kelime Sayısı	Okunabilirlik Puanı	Okunabilirlik Düzeyi
İstanbul	668	246	61,8	Orta Güçlükte
Yeni Hitit	704	255	58,9	Orta Güçlükte
Adım Adım	692	262	73,71	Kolay
Yabancı Dilim Türkçe	866	363	86,06	Kolay

Tablo1: Yabancı Dil Olarak Türkçe Ders Kitaplarından Seçilen Dört Metnin Okunabilirlik Durumları

Okunabilirlik hesaplaması sonucu ortaya çıkan sonuçlara bakıldığında, incelenen ders kitaplarındaki metinlerin değerlerinin birbirine çok yakın oldukları görülmektedir. Okunabilirlik puanı en düşük metin ile okunabilirliği en yüksek metin arasında yaklaşık %27'lik bir fark göze çarpmaktadır.

Sonuç

İncelenen kitapların aynı düzeyde oldukları göz önüne alındığında, bu oranın yüksek olduğu söylenebilir. Fakat bu orana bakarak kitaplardaki metinlerin Türkçe öğretimi açısından başarısız olduklarını iddia edemeyiz. Zira bu çalışmada, okunabilirlik analizinin yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılabildiği olduğu örnek bir uygulamayla gösterilmeye çalışılmıştır. Metinlerden üçünün, toplam hece ve kelime sayılarının birbirine yakın olduğu görülmektedir. Sadece Yabancı Dilim Türkçe kitabında yer alan metnin hece ve kelime sayısı daha fazladır. Bu metindeki kelime sayısı fazla olmasına rağmen, bu metin okunabilirlik oranı en yüksek çıkmıştır. Bu durum kelime sayısı fazla olan metinlerin, okunabilirlik ölçütlerine göre zor olarak sınıflandırılmayacağını göstermektedir. Okunabilirlik oranının, metinlerde seçilen kelimelerin özelliklerine göre değiştiği görülmüştür. Özellikle yabancılar için hazırlanan metinlerde, kullanılan kelimelerin niteliklerinin önemli olduğu görülmüştür. Bu uygulamadaki sınırlı sayıdaki metinler, bahsedilen kitaplar hakkında genel bir kanıya ulaştırmasa da yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılacak metinlerin okunabilirlik özellikleri hakkında bilgi vermektedir.

KAYNAKÇA

- Ankara Üniversitesi TÖMER, *Yeni Hitit Yabancılar İçin Türkçe 1*, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, 2008.
- ATEŞMAN, Ender, “Türkçede Okunabilirliğin Ölçülmesi”, *Ankara Üniversitesi Dil Dergisi*, S:58, 1997.
- ÇETİNKAYA, Gökhan, “*Türkçe Metinlerin Okunabilirlik Düzeylerinin Tanımlanması ve Sınıflandırılması*”, A.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Ankara, 2010.
- FLESH Rudolf, “A New Readability Yardstick”, *Journal of Applied Psychology*, Cilt:32, 1948, s. 221-233.
- GÜNAY, Doğan, *Metin Bilgisi*, Multilingual Yayınları, İstanbul, 2007.
- GÜYER, Tolga, vd., “Bilgisayar Destekli Okunabilirliği Analizi”, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, Güz, 7(4), 2009.
- HİTCHNER, Mary G., vd., *Readability of Required Undergraduate Agriculture Textbooks*, 38th Annual Conference University of Wisconsin River Falls, Wisconsin, 1992.
- KARATAY, H., vd., “Türkçe Ders Kitaplarındaki Metinlerin Okunabilirlik ve Anlaşılabilirliği”, *The Journal of Academic Social Science Studies*, Volume 6, Issue 6, 2003.
- LU, Zhongshe, “*Readability in reading materials selection and coursebook design for college English in China*”, University of Nottingham, 2002.
- MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, *Türkçe Ders Kitaplarını İnceleme ve Değerlendirme Ölçütleri*, Ankara, 2006.
- ÖZTÜRK, Tuncay, vd., *Adım Adım Türkçe Ders Kitabı*, Dilset Yayınları, İstanbul, 2002.
- TEMUR, Turan, “Okunabilirlik Kavramı”, *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi*, Ankara, 2003.
- TÜFEKÇİOĞLU, Burak, “Yabancı Dil Olarak Türkçe Okuma Becerisinin Yöntem ve Materyal Açısından Geliştirilmesine Yönelik Bir Çalışma”, *E-dil Dergisi*, S:1, 2013.
- VEHİD, H. E., vd., “Onkolojik Çalışmalarda Hasta Olur Formlarının Değerlendirilmesi: Bu Bilgilerin Anlaşılabilirliği”, *Türk Onkoloji Dergisi*, S:21, 2006.
- YILMAZ, Hakan -SÖZER, Zeki, *Yabancı Dilim Türkçe*, Dilmer Yayınları, İstanbul, 2007.
- YILMAZ, M. Yalçın-ASLAN, Ferhat, vd., *İstanbul Yabancılar İçin Türkçe Ders Kitabı A1*, İstanbul, Kültür Sanat Basımevi, 2012.

